

Om Våld

Nio scener ur det antiimperialistiska självförsvaret

En film av
Göran Hugo Olsson

Baserad på
Frantz Fanons
Jordens Fördömda

Läst av
Shima Niavarani

Förord av
Gayatri Chakravorty Spivak

Producerad av
Annika Rogell & Tobias Jansson / Story

Skript
Michael Asplund
Dino Roessler
Göran Hugo Olsson
Sophia Vukovic

Art Director
Stefania Malmsten

Redigering
Sophia Vukovic

Ljud
Micko Kystrom

Montage
Neo Mungana

Produktion
Jody Rosen & Dany Gower / Lovestory Film
Mona Bickelstein / First Cut for Real
Mia Hantala / Helsinki Film
Ola Torgersen & Benjamin Persson / Storybox Television

Executive producer
Cecy Smith / Backsmith Corp.
Viggo Goss / Hardcore Cinema
Susan Rockefeller & Matthew Polinsky

Executive producer
Larsen Malmsten / Sofia Lida
Ingela Bonare
Rafael Eppel
Ingela Dahlberg
Lara Igum
Noa Rosenbaum
Jorgen Persson
Karlsson Persson
Per Kallberg
Mig Malmsten
Caden Schyman
Lara Malmsten
Lara Axel / Trepeth
Joni Lohman
Per Olof Karlsson
Robert van Lierop med Åsa

© 2014 Story, SVT, Lovestory Film, First Cut for Real, Helsinki Film

Om Våld (Concerning Violence)

Om filmen

Om Våld är en ny betraktelse av den afrikanska kontinenten – baserad på återupptäckt arkivmaterial om den antikolonialistiska kampen på 1960–70-talet. Arkivmaterial ackompanjeras av text ur Frantz Fanons bok *Jordens fördömda* (1961). En film av Göran Hugo Olsson (*The Black Power Mixtape*).

Synopsis

Om våld är en film som med utgångspunkt i arkivmaterial berättar om några av de mest omvälvande ögonblicken och händelseförloppen i Afrikas frihetskamp. Dessutom är filmen ett utforskande av avkoloniseringsmekanismer utifrån Frantz Fanons bok *Jordens fördömda* (1961).

Boken skrevs för över femtio år sedan och är både en milstolpe och ett verktyg för att förstå och belysa dagens nykolonialism såväl som våldet och reaktionerna som är en följd av nykolonialismen.

Mitt under tiden för det Kalla kriget för radikala, svenska filmare ut i världen för att fånga den anti-imperialistiska frihetskampen som brutit ut främst på den afrikanska kontinenten. Filmregissören Göran Hugo Olsson upptäckte dessa fotografers 16-millimetersfilmer i svenska tv-arkiv och har utifrån sina erfarenheter med att jobba med arkivmaterial i *The Black Power Mixtape* (2011) skapat en visuell berättelse om frihetssträvan, om det Kalla kriget och om Sverige.

De svenska filmskaparna solidariserade med den anti-imperialistiska och socialistiska kampen runt om i världen och skapade bilder och berättelser som är relevanta än idag och som kan förändra och fördjupa känslan och förståelsen för den globaliserade värld vi lever i.

Människorna som levde i den verklighet som de svenska filmarna fångade, kämpade för sin egen och andras frihet med livet som insats. I det unika arkivmaterialet ingår bland annat ett reportage från en nattlig räd med MPLA i Angola, intervjuer med FRELIMOs gerillasoldater i Mocambique såväl som med Thomas Sankara, Amílcar Cabral och andra afrikanska revolutionärer.

Bildspråket är fantastiskt: med tydlighet och skärpa förmedlar filmerna en känsla av den angelägenhet och det djupa engagemang som var utmärkande för motståndsrörelserna.

”Nationell frigörelse”, ”nationell pånyttfödelse”, ”nationen åter till folket”. Avkolonialiseringen kan betecknas på många sätt i tidningsartiklar och rubriker, men den är alltid en våldsam process.”

Om våld berättar om människorna och idéerna som låg bakom den största frigörelse- och förändringskampen på 1900-talet. Vi guidas genom historien med hjälp av bilder, intervjuer och Frantz Fanons ord. Filmens uppdelning i nio kapitel skapar struktur och kopplar samman textens abstrakta idéer med filmarnas konkreta bilder – verkliga människor som förkroppsligar och bär historien.

Genom ett unikt hantverk skapas en filmatiserad essä i vilken Fanons humanistiska, postkoloniala vision sveper oss med och låter oss stå ansikte mot ansikte med människor för vilka Fanons ord inte var teoretisk retorik, utan verklighet.

Göran Hugo Olsson presenterar en undersökande skildring av kolonialismens maskineri och hur detta är roten till mycket av det våld som bryter ut i världen idag. Fanons text, arkivmaterial, grafisk design och urban, nutida musik varvas i fina skikt och skapar en syntes som gör filmen och historien tillgänglig för en samtida publik.

Om historien och produktionsprocessen

I *Om våld* kombineras ett otroligt fotomaterial från en avgörande epok med Frantz Fanons ikoniska text, som publicerades för första gången 1961. Frantz Fanon, en psykiatriker från Martinique, aktiv i den algeriska frihetskampen, utgjorde en stark, intellektuell röst med tyngd i kampen för den avkolonisation som utkämpades efter andra världskriget.

Fanons texter var centrala för utformningen av den postkoloniala medvetenheten på den afrikanska kontinenten och påverkade de visionärer som under denna omvälvande tid var med och skapade Afrikas nya nationer. Några av dessa dyker upp i filmens arkivmaterial.

Att läsa *Jordens fördömda* idag är en upplysande men även oroande upplevelse på grund av att den på ett kusligt korrekt sätt förutspår dagens världs- och samhällssituation. Texterna beskriver och förklarar den destruktiva dynamiken mellan den rika och fattiga världen. Fanon myntade uttrycket ”Tredje världen” i *Jordens fördömda* och målar med precision upp de abstrakta mekanismer som två olika parter – kolonisatören och den koloniserade – har att förhålla sig till.

Fanon drog en skarp slutsats: avkolonialisering är något som måste ske i båda leden – såväl den koloniserade som kolonisatören måste avkoloniserar. Utifrån sin erfarenhet som psykiatriker insåg han vilka djupa konsekvenser detta skulle få och vilka anpassningar och förändringar som skulle krävas. Han ansåg att detta

inte var genomförbart utan stora kampinsatser, varav en mycket kontroversiell som han kallade "terapeutiskt våld".

Fanons texter utforskar och förklarar hur fattigdom och förtryck påverkar människor och varför någon som utsätts för utnyttjande och våld till slut reagerar på sätt som kan te sig helt irrationella. I vår tid av globalisering är det intressant att synliggöra det extrema våld som kolonisationen av världen innebar och bestod av, både ideologiskt och i praktiken. Genom att sätta kolonisationsprocesser i Fanons perspektiv och kontext blir många av de nutida spänningar och konflikter som finns förklarbara och förståeliga. Dagens explosioner av våld och konflikter på den afrikanska kontinenten och på andra ställen i världen har kanske till och med varit helt förutsägbara.

Uppläsaren

Shima Niavarani är en av Sveriges mest spännande unga scenkonstnärer. Hon utmanar stereotyper kring identitet i sitt konstnärskap och är därför en mer än passande bärare av Fanons ord för en samtida svensk publik.

Förordet

Som en blinkning till Jean-Paul Sartres förord i 1961 års utgåva av *Jordens fördömda* har filmen försetts med ett förord av Gayatri Chakravorty Spivak som placerar filmen i vår nutida sociala och historiska kontext. Spivak är en av världens mest välkända teoretiker och en central figur i utformandet av postkoloniala teorier och den medvetenhet kring postkolonialismen som sattes i gång i och med Fanons och andras tankar. Fanon hann dock inte vara med och se utvecklingen av de postkoloniala teorier han var med om att sätta igång.

Filmen *Om vålds* essens, vad den vill förmedla, är en förståelse för det djupa missförhållande som finns i relationen "Tredje världen" och Europa och hur mycket skada och orättvisa denna obalans skapar. I vår nutid har den tagit formen av nyimperialism där även USA, Kina och Gulfstaterna ingår som aktörer. Filmen är ett försök att förstå den starka dubbelmoral som hela det västerländska samhället och dess värderingssystem baseras på, samt hur den nutida världsordningen byggs och understöds utifrån detta.



En film av

Göran Hugo Olsson

Längd

90 min

Format

DCP

Språk

Svenska/Engelska/Portugisiska/Franska/Makonde

Land & år

Sverige 2014

Sverige / Danmark / Finland och USA 2014

Distribution

Folkets Bio

www.folketsbio.se

Produktionsuppgifter

Berättarröst

Shima Niavarani

Förord av

Gayatri Chakravorty Spivak

baserad på

Frantz Fanons bok *Jordens fördömda* (1961)

Medverkande i arkivfilmer

Thomas Sankara

Amílcar Cabral

Tonderai Makoni

Robert Mugabe

FRELIMO

MPLA

m.fl.

Regi

Göran Hugo Olsson

Manus

Göran Hugo Olsson

Regiassistent

Sophie Vukovic

AD

Stefania Malmsten

Ljud

Micke Nyström

Klippning

Michael Aaglund

Daniel Jonsäter

Göran Hugo Olsson

Sophie Vukovic

Musik

Neo Muyanga

Foto (arkiv)

Lennart Malmer & Ingela Romare

En nations födelse – Guinea Bissau, en före detta portugisisk koloni (1974), *I vårt land börjar kulorna att blomma* (1973), *Mozambique är vårt land* (1973)

Lennart Malmer & Per Källberg

Vredens poesi (1981)

Ingrid Dahlberg, Lars Hjelm & Roland Hjelte

Svart vecka i Nimba (1966)

Bo Bjelfvenstam & Jörgen Persson

Vita myror (1969)

Stig Holmqvist & Roland Hjelte

No baas – Nej herre (1973)

Leyla Assaf Tengroth & Ulf Simonsson

Intervju med Thomas Sankara (1987)

Lis Askund

Intervju med Tonderai Makoni (1970)

Per Olof Karlsson & Frank Hirschfeldt

Dokument Utifrån: Zimbabwe - Rhodesia 1979)

Gaetano Pagano & Alf Buhre

Med Gerillan i Angola och Cabinda (1974)

Gaetano Pagano & Sven Åsberg

Angola: Kampen fortsätter (1979)

Lars Westman, Gudrun Schyman & Björn Kumm

Här Växte Gräset Manshögt (1974)

Foto (kompletterande)

Axel Lohmann

Isidro Romero

Jean Louis Normand

Robert van Lierop

Rudi Spee

Per Sandén

Anders Ehnmark

Jean Hermanson

Yngve Baum

Bengt Åke Kimbré

Sten Rosenlund

Pierre Björklund

Inge Roos

Bo Holmqvist

Jonathan Dimpleby

Bo Öhlén

m.fl.

Producent

Annika Rogell & Tobias Janson / Story AB

Samproducent

Joslyn Barnes, Danny Glover / Louverture Films

Miia Haavisto / Helsinki Filmi

Monica Hellström / Final Cut For Real

Otto Fagerstedt, Ingemar Persson / SVT

Associerade producenter

Corey Smyth, Susan Rockefeller & Matthew Palevsky

Med stöd från

Svenska Filminstitutet

Finska Filminstitutet

Danska Filminstitutet

YLE

DR-K

MEDA

Sundance Documentary Programme

Nordisk Film och TV Fond

